

КРАТКИЙ ОБЗОР ЭКОНОМИКИ

Желтоқсан 2018

Өткен айдаң негізгі үрдістері (ж/ж):

- Жылдық инфляция нысаналы дәліз шегінде қалыптасты (5,3%)
- Мұнайдың әлемдік бағасының құлдырауына қарамастан, өнеркәсіп секторы мен оған ілеспе салалар өсуде
- Инвестициялық салымдар үшін тау-кен өнеркәсібі неғұрлым тартымды сала болып қала береді
- Халықтың табысы біртіндеп ұлғаюда

I. ИНФЛЯЦИЯ

2018 жылдың желтоқсан айында айлық инфляция 0,7% құрады.

Азық-түлік тауарларының бағасы алдыңғы аймен салыстырғанда 1,2%-ға өсті. Инфляцияның азық-түлік компоненттерінің жеделдеуі көкөніс өнімдерінің бағаларының маусымдық өсуімен байланысты. Сонымен бірге, жұмыртқа мен құс еті бағаларының өсуін атап өткен жөн.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлардың бағасы бір айдың ішінде 0,5% -ға өсті. Негізгі үлесті киім мен аяқ киім бағасының қымбаттауы қосты. 2018 жылғы желтоқсанда осы кезең үшін сәйкес емес көмір (4,9% -ға) және отын (0,6% -ға) бағаларының төмендеуі тіркелді. Бұл факт соңғы бағаларды төмендетуге бағытталған жергілікті атқарушы органдардың іс-әрекеттерінің нәтижесі болып табылады.

Ақылы қызметтер бойынша бағалардың 0,2% -ға өсуі тіркелді, бұл көлік қызметтері, байланыс және қоғамдық тамақтану бағаларының өсуіне байланысты. Темір жол тарифтерінің құнының ұлғаюы баға реттеудің жаңа жүйесін енгізумен байланысты.

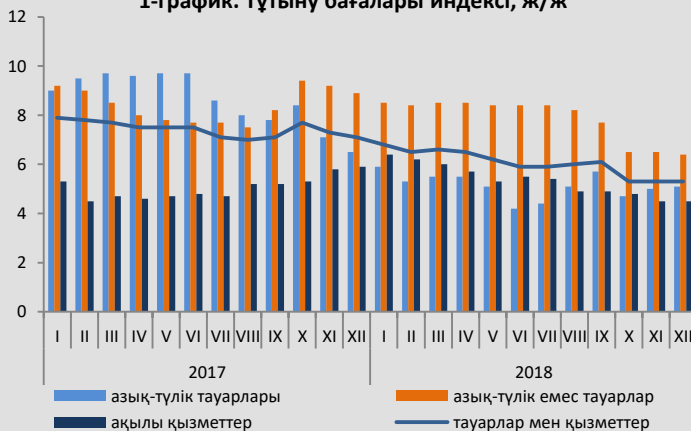
Жылдық инфляция 2018 жылдың қорытындысы бойынша 5,3% құрады. Жылдық инфляцияның негізгі үлесі азық-түлік емес тауарларға тиесілі, олар бір жыл ішінде 6,4% -ға қымбаттады. Азық-түлік тауарлары мен қызметтерге бағалар бір жылда тиісінше 5,1% және 4,5% -ға өсті.

Халықтың бір жылдан кейін күтіліп отырған инфляцияға қатысты жауаптарының нәтижелері бойынша **инфляциялық күтулер** 2018 жылдың желтоқсанында едәуір төмендеп 5% құрады, бұл ағымдағы инфляцияның төмен нәтижеде сақталуымен байланысты.

2018 жылдың 4 тоқсанында жылдық инфляция динамикасы кәсіпорындардың басым бөлігінің болжамдарына сәйкес келді, олардың 73,9% -ы тұтыну тауарларының бағасы ағымдағы қарқынмен өседі деп есептеді.

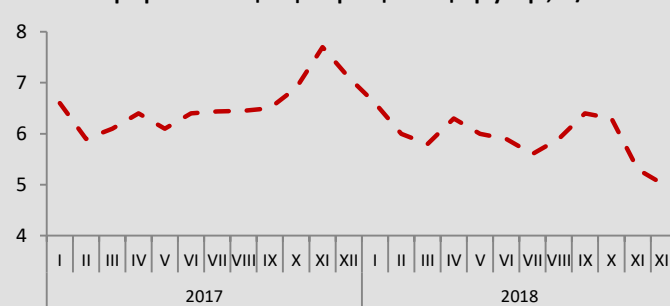
Ұлттық Банктің болжамдары бойынша 2019 жылы жылдық инфляция 4-6% жаңа нысаналы дәліз ішінде сақталып, бірте-бірте бәсеңдейтін болады.

1-график. Тұтыну бағалары индексі, ж/ж

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

2-график. Халықтың инфляциялық күтулері, ж/ж

3-график. ҚР экономикасының нақты секторы кәсіпорындарының инфляциялық күтулері, %

ҚР ҰБ деректері бойынша

II. ІШКІ ЖАЛПЫ ӨНІМ

(алдыңғы жылдың тиісті кезеңіне %-бен)

ҚР ҰЭМ СК алдын ала деректері бойынша **туынды ІЖӨ көлемі** 2018 жылғы қаңтар-қыркүйек айлары бойынша нақты көрсеткіші 4,1%-ға ұлғайып 39,9 трлн. теңгені құрады.

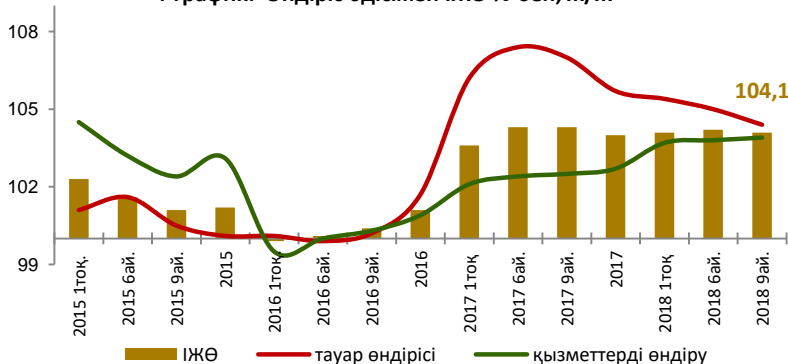
2018 жылдың қаңтар-қыркүйек айлары бойынша ІЖӨ-нің өсуі экономиканың барлық секторларында оң динамикамен қамтамасыз етілді. ІЖӨ өсуіне негізгі үлесті тау-кен өнеркәсіп көлемінің (4,9%-ға), өңдеуші өнеркәсіп (5,1%-ға), көтерме және бөлшек сауда (6,7%-ға), көлік және қоймаға жинау (4,6%-ға), жылжымайтын мүлікпен операциялар (2,3%-ға) көлемінің ұлғаюы болды.

ІЖӨ түпкілікті пайдалану әдісі бойынша 2018 жылдың 9 айы қорытындысы бойынша **4,1%-ға** өсті.

ЖІӨ-нің өсуіне негізгі үлес таза экспорт пен жалпы капиталдың қалыптасуы есебінен болды, бұл әлемдік тауар нарықтарындағы баға жағдайының жақсаруына және негізгі капиталдың жинақталуына байланысты.

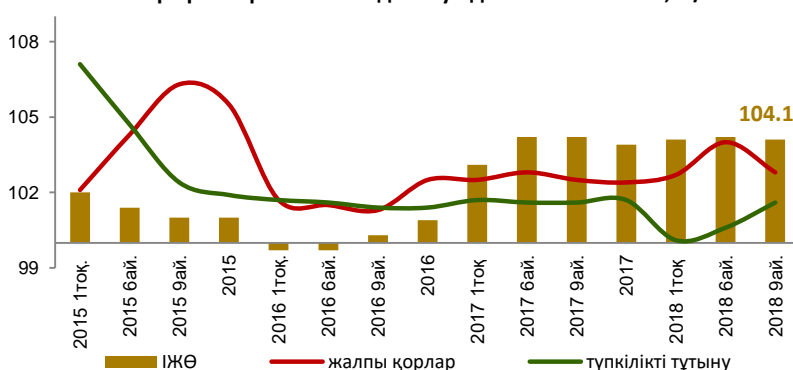
Үй шаруашылық шығыстарының өсуі тұтынушылық несиелердің өсуіне, сондай-ақ инфляциялық процестердің баяулауына байланысты болды.

4-график. Өндіріс әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

5-график. Түпкілікті пайдалану әдісімен ІЖӨ %-бен, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК, ҚР ҰБ деректері бойынша

III. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИНДИКАТОР

2018 жылдың қорытындысы бойынша қысқа мерзімді экономикалық индикатор* 104,7% құрады.

Қазақстанның барлық базалық салалары өсімді көрсетті. Көрсеткіштің өсуіне мұнай өндіру көлемінің ұлғаюы аясында өнеркәсіп, құбыр көлігі түрінің жүк айналымының ұлғаюы нәтижесінде көлік қызметтері, сондай-ақ азық-түлік емес тауарлар мен өндірістік-техникалық мақсаттағы өнімдер саудасының өсуі есебінен көтерме сауда елеулі үлес қосты. Сондай-ақ, негізгі капиталға, әсіресе пайдалы қазбаларды барлау мен бағалауға жіберілетін инвестициялардың, құрылыстың және мал шаруашылығындағы өндіріс көлемінің өсуі аясында ауыл шаруашылықтың оң әсері байқалады.

Есепті кезеңде ақшалай табыстар мен жалақының өсуі аясында ішкі сұраныстың кеңеюі байқалды.

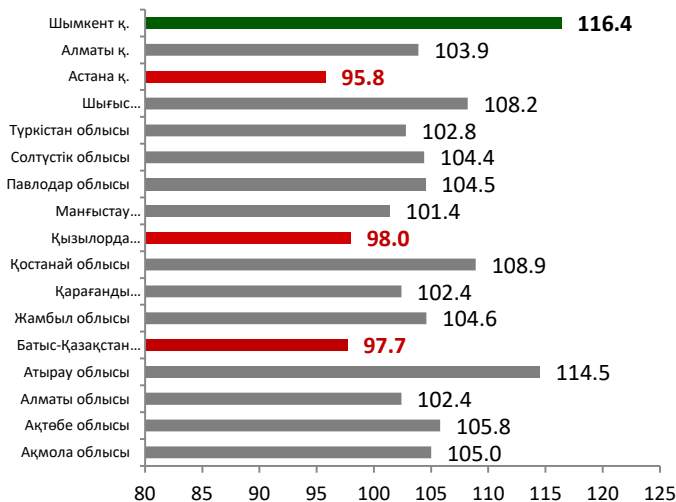
6-график. Қысқа мерзімді экономикалық индикатор

* - экономиканы дамыту үрдістерін сипаттайды және базалық салалар: ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп, құрылыс, сауда, көлік және байланыс бойынша шығару индекстерінің өзгеруіне негізделеді. ІЖӨ көлеміндегі осы салалардың үлесі 63-64%-ды құрайды.

7-график. ҚР өңірлері бойынша қысқа мерзімді экономикалық индикатор, ж/ж %-бен

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

Қысқа мерзімді экономикалық индикатордың максималды мәні аймақтық деңгейі бойынша (ҚЭИ) Шымкент қаласында сақталады. Бұл өсім Шымкент мұнай өңдеу зауытын жаңғырту мен қайта құру жұмыстарының аяқталуымен байланысты. Осылайша, қаңтар-қараша айларында Шымкенттегі құрылыс индустриясы 2 есе өсті. Бұдан басқа, қаланың басқа секторларында оң өсу қарқыны байқалды: сауда, көлік, өнеркәсіп, коммуникация және ауыл шаруашылығы.

ҚЭИ-ң төмендеуі **Астана қаласында, Қызылорда және Батыс Қазақстан облыстарында** тіркелді. Астанадағы ҚЭИ-ң төмендеуі сауда, құрылыс және ауыл шаруашылығындағы төмендеуімен түсіндіріледі.

Қызылорда және Батыс Қазақстан облыстарында ҚЭИ-ң төмендеуі негізінен өндірістің, атап айтқанда, шикі мұнай және газ конденсатын өндіру көлемінің төмендеуіне байланысты.

IV. ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗГІ САЛАЛАРЫ БОЙЫНША ШОЛУ

1-сурет. ҚР өңірлері бөлігіндегі өнеркәсіптік өндіріс индексі, ж/ж

2018 жылы бойынша **өнеркәсіп өндірісінің** көлемі 4,1%-ға артты. Өнеркәсіп өндірісінің өсуі еліміздің 14 өңірінде байқалды.

Тау-кен өнеркәсібіндегі өсім 4,6%-ды құрды. Тау-кен өнеркәсібінің өсуіне оң үлесін кен орындарында шикі мұнайды (4,8%-ға) және табиғи газды (5,5%), сондай-ақ металл кендерін (4,7%) және темір рудасын (6,5%), түсті металдарды (4,3%) өндіру оң үлесін тигізді.

Өңдеу өнеркәсібінде оң өсуді жалғастыруда, саланың өсуі 4,0% құрды. Өсуіне металлургия өнеркәсібі (өсім 2,2%-ға), машина жасау (14,1%) және кокс және мұнай өнімдерін өндіруі (8,1%) орасан зор әсерін тигізді. Тежегіш әсерін қара металлургия өнімдерін өндіруі тигізді (-1,7%).

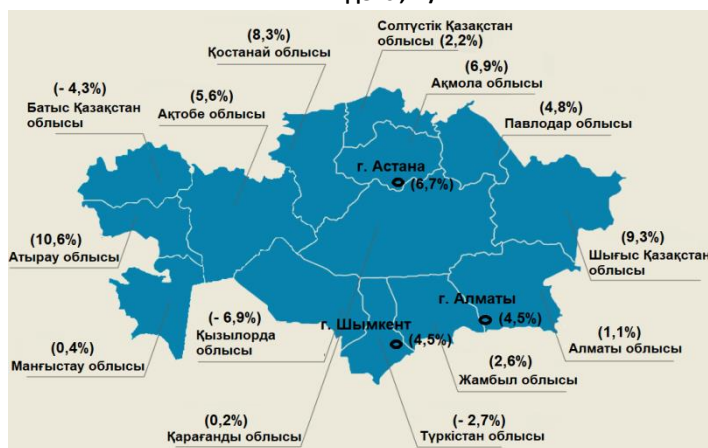
2018 жылы **көліктің барлық түрлері бойынша жүк айналымы** 7,3%-ға өсті. Өнеркәсіптің өсуіне оң әсерін теміржол, автомобиль және мұнай құбырлары (мұнай және газ) көліктерінің қызметтері қамтамасыз етті. Жыл қорытындысы бойынша әуе, теміржол және автомобиль көлігіндегі жолаушылар айналымының өсуіне байланысты, жолаушылар айналымы 3,2%-ға өсті.

Құрылыс саласы 2018 жылы 4,1%-ға дейін өсті. Құрылыс жұмыстарының ең үлкен көлемі елдің көліктік-логистикалық инфрақұрылымын дамыту (автомобиль жолдарын, жолдарды, теміржолдарды, көпірлер мен тоннельдерді салу) бойынша жүргізілді. Бұдан басқа, өндірістік объектілер мен инженерлік құрылыстарды салу және жөндеу бойынша жұмыстардың айтарлықтай көлемі жүргізілді. Құрылыс жұмыстарының максималды өсуі Шымкент қаласында байқалды (2 есе өсті). Төмендеу Астана қаласында және Ақмола облысында байқалады.

Ауыл шаруашылығының өндіріс көлемі 2018 жылы 3,4%-ға өсті. Өнеркәсіптің өсуіне мал шаруашылығы (3,9%) оң үлесін қосты, бұл малдың және құстың тірі салмақта сойылу және де сиыр сүті мен тауық жұмыртқасының көлемінің ұлғайуына байланысты. Бұдан басқа, өсімдік шаруашылығы да өсуге оң үлес қосты (3,1%).

Тауарлар мен қызметтерді сату көлемі 2018 жылы 7,6%-ға өсті. Нақты ақшалай табыстың өсуіне, сондай-ақ тұтынушылық сұраныстың өсуіне байланысты бөлшек тауар айналымының өсуі 6,5%-ды құрады. Көтерме сауданың 8,2%-ға өсуі азық-түлікке жатпайтын тауарлар, оның ішінде шикі мұнай мен металдар сату көлемінің артуымен байланысты болды.

Байланыс саласы 2018 жылы 2,6%-ға өсті. Интернет қызметтері, сондай-ақ телекоммуникация қызметтері байланыс саласында ең танымал түрлері болып қала береді.

ҚР ҰЭМ КС деректері бойынша

V. НЕГІЗГІ КАПИТАЛҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2018 жылдың қорытындысы бойынша негізгі капиталға салынған инвестициялардың жалпы көлемі 111,1 трлн.теңгені құрады.тг. бұл өткен жылмен салыстырғанда 17,2% - ға артық.

Ұлттық статистика деректері бойынша анағұрлым тартымды сала дәстүрлі түрде шикі мұнай өндіру бөлігінде тау-кен өндіру саласы болып қала береді (барлық инвестициялардың жалпы көлемінің 40% -ы). Айта кету жөн, мұнай өндіруге оны өңдеуге қарағанда әлдеқайда көп қаражат жұмсалады. 26%-ға жуық жылжымайтын мүлікпен жасалатын операцияларға (үлесі 13%) және көлік қызметтеріне бағытталады. Бұрынғысынша инвестициялардың өте төмен үлесі білім беру, денсаулық сақтау, ғылыми қызмет және басқа да әлеуметтік маңызды салаларға тиесілі.

Пайдалы қазбаларды өндіруді қаржыландырудың жоғары үлесіне байланысты, өңірлік бөліністе инвестициялар бойынша абсолюттік көшбасшы Атырау облысы болып қалуда (инвестициялардың жалпы көлемінің 33% - ы). Атырау облысынан кейін Астана (9%), Алматы (7%) және Шымкент (5%) қалаларына жіберіледі.

Негізгі капиталға инвестициялардың шамамен 50% шикізаттық емес секторға (мемлекеттік бюджеттен инвестицияларды қоспағанда) жіберілді.

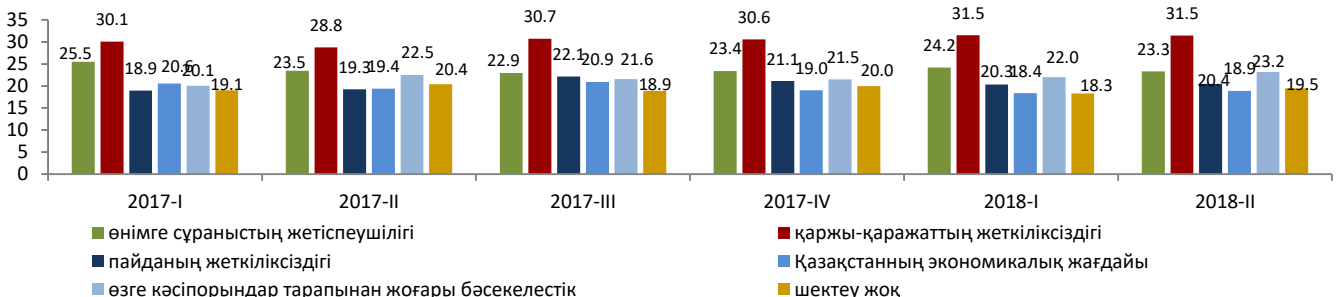
Инвестициялардың жалпы көлеміндегі ішкі инвестициялар үлесі 70,4 %, сыртқы инвестициялар – 29,6% құрады. Инвестициялардың басты көзі бұрынғысынша кәсіпорындардың меншікті қаражаты болып қалуда (9-кесте).

Мәлімет үшін:

2018 жылдың 3-тоқсанында Ұлттық Банк жүргізген экономиканың нақты секторындағы кәсіпорындардың сауалнамасына сәйкес, ағымдағы және/немесе негізгі құралдарды қаржыландыруды шектейтін негізгі факторлардың арасында респонденттер қаржы ресурстарының жетіспеушілігін, басқа кәсіпорындардың нарықтық бәсекелестігін, өнімге сұраныстың жеткіліксіздігін мен табыстардың жеткіліксіздігін атап өтті (9-график).

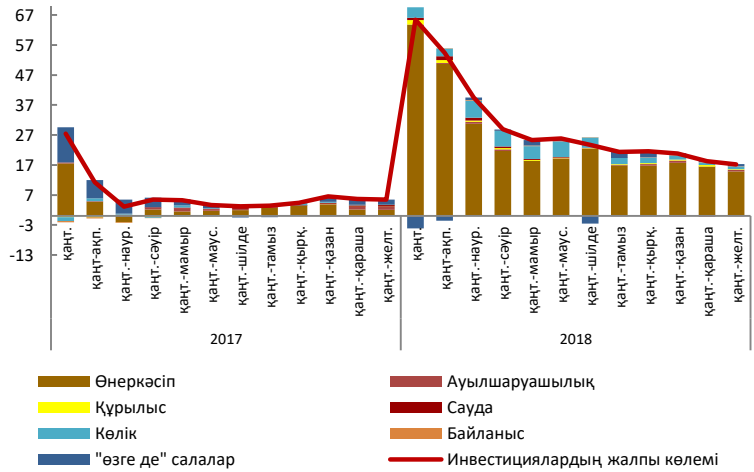
жауаптар %-бен

10-график. Кәсіпорындарды қаржыландыруды жүзеге асыруды шектейтін негізгі факторлар

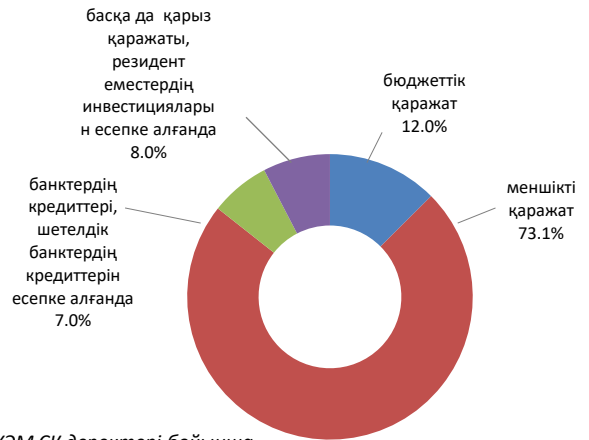
ҚР ҰБ деректері бойынша

8-график. Салалар тұрғысынан негізгі капиталға инвестициялар, ж/ж

ҰЭМ СК деректері бойынша

9-график. Негізгі капиталға қаржыландыру көздері бойынша инвестициялар

ҰЭМ СК деректері бойынша

VI. Сыртқы сауда айналымы

2018 жылдың қаңтар-қараша айлары бойынша сыртқы сауда айналымы 20,5%-ға өсті, оның ішінде экспорт 26,4%-ға, импорт 11,1%-ға ұлғайды. Экспорттың құрылымында бұрынғыдай барынша көп 70% - дан астам үлесі минералды өнімдерге тиесілі, олардың экспорты 37,9%-ға өсті. Экспорттың өсуі елімізде шикі мұнайды өндірудің өсуіне байланысты болды (11 ай ішінде 82,4 млн.тонна мұнай өндірілді). Экспорт құрылымында жануарлар мен өсімдік өнімдері (26,4%-ға), құрылыс материалдары (38,5%-ға), ағаш және орман өнімдері (48,8%-ға) айтарлықтай өсті. Химия өнеркәсібі өнімінің экспорты өзгеріссіз қалды, сонымен қатар барлық өзге тауарлар тобы бойынша экспорттың төмендеуі байқалды.

ЕО елдері (үлесі 51,6%), Қытай (үлесі 10%), ТМД елдері (үлесі 15,4%) экспорттың негізгі бағыты болып табылады, олардың ішінде кеден одағы елдерінің үлесі 9,6%.

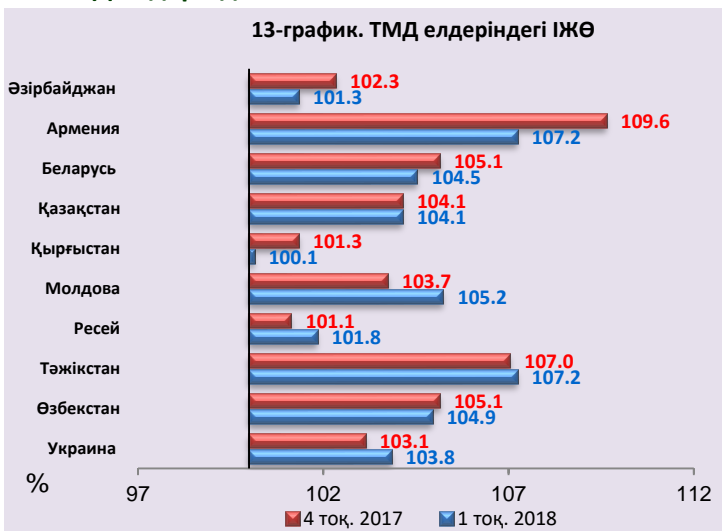
Ішкі тұтыну және инвестициялық сұраныстың ұлғаю нәтижесінде 2018 жылдың қаңтар-қараша айларында негізгі тауар топтары бойынша импорт бойынша өсім байқалды. Импорттың өсуіне ең үлкен үлесті машина, жабдық, құралдар мен құрылғылар (өсу 20,2%), металдар мен олардан жасалған бұйымдар (өсу 19,2%), химия өнеркәсібінің өнімі (өсу 5,6%) және тоқыма және тоқыма бұйымдарына (өсу 17%) қосты. Өзге де тауарлар тобы бойынша, былғары шикізатымен аң терісі сондай-ақ минералды ресурстары импорты төмендеді.

Тауарлардың негізгі импорты кеден одағының елдеріне (үлесі 39,9%), ЕО елдеріне (үлесі 21,0%) және Қытайға (үлесі 16,7%) тиесілі.

ҰЭМ СК деректері бойынша

VII. ТМД елдеріндегі ІЖӨ

2018 жылғы 2-тоқсанның қорытындылары бойынша елеулі экономикалық өсім Тәжікстанда және Арменияда болды.

ТМД-ның кейбір елдерінде 2018 жылғы 2-тоқсанда 1-тоқсанмен салыстырғанда ІЖӨ-нің өсімі аздап баяулады (Армения, Әзірбайжан және Қырғызстан). Экономикалық өсімнің қарқыны үдегені Молдовада тіркелді. 2018 жылғы 2-тоқсанында Арменияның жоғары экономикалық өсуі қызметтердің, өнеркәсіптің және сауданың өсуімен байланысты, ал Тәжікстанда - саудада және өнеркәсіпте.

VIII. Жұмыспен қамту және жұмыссыздық
(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

2018 жылдың 3-тоқсанында жұмыспен қамтылған халықтың саны 1,8%-ға өсіп қыркүйек сонында 8727,9 мың адамды құрады (экономикалық белсенді халықтың 95% Экономиканың салалары бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың саны көтерме және бөлшек саудада 3,2%-ға өсті. Сондай-ақ өнеркәсіптік сектордың тұрақты өсуі аясында өңдеу өнеркәсібінде 4,5%-ға және көлік және қоймалауда 4%-ға өсуі байқалды. Жұмыспен қамтудың төмендеуі тау-кен өнеркәсібінде, ауыл шаруашылығында және құрылыс саласында байқалды.

Өңірлер бөлігінде жұмыспен қамтылған халықтың негізгі ұлғаюы Манғыстау облысында (11,2%-ға өсті), Алматы (2,5%-ға) және Астана (4,1%-ға) қалаларында байқалды.

2018 жылдың қарашасында жұмыссыздық деңгейі 4,9% құрады (2014-2017 жылдар аралығында жұмыссыздық деңгейі орташа алғанда 5% болды). Жұмыссыздар саны алдын ала бағалар бойынша 444,7 мың адамды құрады.

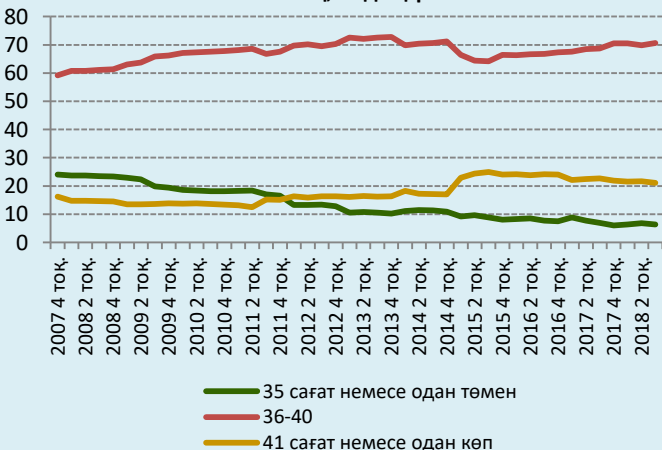

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

16-график. Бір аптада нақты жұмыс істеген сағатының саны бойынша жұмыспен қамтылған халық, %-дық үлесі

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

2018 жылдың үшінші тоқсанында бір аптада нақты жұмыс істеген сағатының саны 35 сағат және одан аз құрайтын жұмыспен қамтылған халықтың үлесі 2 тоқсанға қарағанда аздап төмендеді. 2018 жылғы үшінші тоқсанында аталған қызметкерлердің үлесі жұмыспен қамтылған халықтың жалпы санының 6,4%-ын құрады.

Сонымен қатар, бір аптада 41 сағаттан астам жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі 2015 жылғы бірінші тоқсандағы аздаған өсуден кейін, салыстырмалы түрде төмендеу деңгейде – 21,1%-бен сақталуда.

Бір аптада 36 сағаттан бастап 40 сағатқа дейін нақты жұмыс істеген қызметкерлердің үлесі басым болып қалуда. 2018 жылғы үшінші тоқсанында үлесі 70,7% болды.

ІХ. Жалақы және еңбек өнімділігі

(өткен жылдағы тиісті кезеңге %-бен)

2018 жылы желтоқсан айында бір қызметкердің орташа айлық номиналдық жалақысы шамалы ұлғайып, 174,6 мың теңгені құрады.

Халықтың жан басына шаққандағы ақшалай табыстары 2018 жылдың қазанында алдын ала деректер бойынша 0,9% -ға өсті.

2018 жылғы 3-тоқсанда нақты жалақы 3,1%-ға өсті (жыл басынан 2,4%-ға өсті).

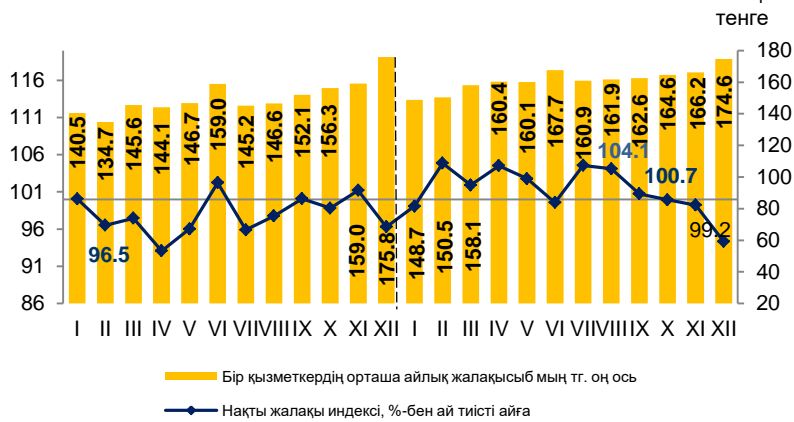
Салалар бөлігінде 2018 жылғы 3-тоқсанда өсім әкімшілік және қосалқы қызмет көрсету саласында (16,2%-ға), құрылыста (5%-ға), тау-кен өндірісінде (6,3%-ға), өңдеу өндірісінде (5%-ға) тіркелді. Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтерде (2,8%-ға), жылжымайтын мүлікпен операцияларда (1,8%-ға), ауыл шаруашылығында (3,8%-ға) төмендеу байқалды.

2018 жылғы 3-тоқсанда өңірлер бөлігінде номиналдық жалақының ең жоғарғы мәні Атуырау облысында (310,6 мың теңге), ең төменгі мәні – Түркістан облысында (98,8 мың теңге) тіркелді.

2018 жылдың 9 ай қорытындысы бойынша экономикадағы еңбек өнімділігі 2,9%-ға өсті. Салалар бөлігінде ең көп өсім құрылыста (9,9%-ға), ауыл шаруашылығында (7,9%-ға), өнеркәсіпте (3,5%-ға өсті), көлікте (2%-ға) және қаржы және сақтандыру саласында (3,3%-ға) байқалды.

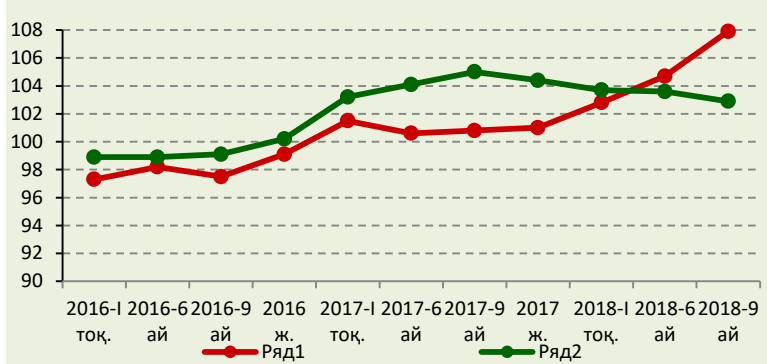
Экономиканың барлық негізгі салаларында еңбек өнімділігінің өсімі нақты жалақының өсу қарқынынан асқанының атап өткен жөн (құрылыс және ауыл шаруашылығынан басқа).

17-график. Халықтың жалақысы мен кірістері

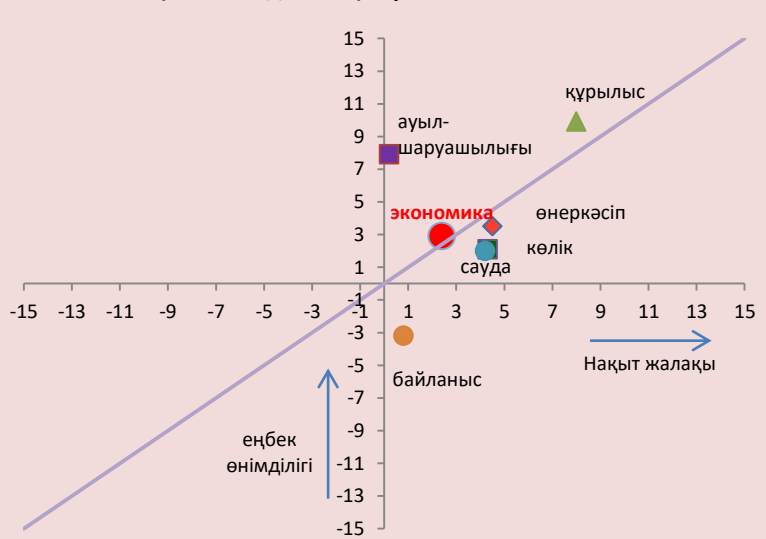
ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

18-график. Нақты жалақы және еңбек өнімділігі, ж/ж

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша

19-график. СЭҚ бойынша нақты жалақының және еңбек өнімділігінің серпіні, % ж/ж

ҚР ҰЭМ СК деректері бойынша